Lietas arhīva Nr. A42-00482-23/29
ECLI:LV:ADRJRIT:2023:0417.A420223122.3.S

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

S P R I E D U
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rīgā 2023. gada 17. aprīlī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese Lāsma Lipkina,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. D/ (*/pers. D/*) pieteikumu par labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu, ar kuru /pers. D/ tiktu atlīdzināti mantiskie zaudējumi 1560,79 *euro* apmērā un nemantiskais kaitējums 5000 *euro* apmērā.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2022. gada 17. janvāra spriedumu lietā Nr. 15550007750220.1 (turpmāk – Spriedums) tika izbeigta pret pieteicēju /pers. D/ ierosinātā administratīvā pārkāpuma lieta.

Pieteicējs vērsās Valsts policijā, lūdzot atlīdzināt viņam mantiskos zaudējumus 1560,79 *euro* un nemantisko kaitējumu 1200 *euro*, kas pieteicēja ieskatā radušies Valsts policijas rīcības rezultātā administratīvā pārkāpuma lietvedības ietvaros.

[2] Ar Valsts policijas 2022. gada 11. maija lēmumu Nr. 368 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) daļēji apmierināts pieteicēja lūgums, piešķirot viņam atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem 414,10 *euro* un atvainojoties. Lēmumā, daļēji atsakot zaudējumu un nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu, norādīts turpmāk minētais pamatojums.

[2.1] Mantiskie zaudējumi par transportlīdzekļa nogādāšanu līdz stāvvietai, par transportlīdzekļa stāvēšanu autostāvvietā, datu apstrādi (sadursmes dienā pieteicēja transportlīdzeklis tika ar autoevakuatoru evakuēts no sadursmes vietas līdz stāvvietai un nevarēja tikt izmantots bez remonta) un transportlīdzekļa apdrošināšanas izmaksu zaudējumu daļa, kuru nesedz apdrošināšana, nav tiešā cēloņsakarībā ar Valsts policijas rīcību un uzsākto administratīvā pārkāpuma lietvedību. Šie izdevumi radušies pieteicēja un citas automašīnas sadursmes rezultātā, bojājot abus transportlīdzekļus. Arī iegādātā kabatiņa A4 formātā nav saistāma ar administratīvā pārkāpuma lietu un pieteicējam atlīdzināmajiem izdevumiem.

[2.2] Dokumentu izstrāde Tieslietu ministrijai administratīvā pārkāpuma lietā par kopējo summu 75 *euro* nav cēloņsakarībā ar Valsts policijas rīcību un Spriedumā konstatēto. Par iepazīšanos ar vienu lietas materiālu sējumu tiesā atlīdzināmo izmaksu apmērs ir 20 *euro*, bet par tāda dokumenta sastādīšanu, kas nepieciešams lietas iztiesāšanai rakstveida procesā, atlīdzināmo izmaksu apmērs ir 25 *euro*. Savukārt komisijas maksa par maksājuma dokumentu dublikātu sagatavošanu un apstiprināšanu par kopējo summu 20 *euro* neattiecas uz atlīdzināmajiem izdevumiem par juridisko palīdzību. Ar kredītiestādes zīmogu apstiprinātu maksājuma uzdevumu iesniegšana, par ko piemērota samaksa, ir pieteicēja iniciatīva, jo maksājuma uzdevumu bija iespējams iegūt bez maksas internetbankā un nosūtīt elektroniski.

[2.3] Pieteicējs 2020. gada 2. novembrī ieradās Valsts policijā iepazīties ar administratīvā pārkāpuma lietas materiāliem, ar kuriem tika iepazīstināts pilnībā. Pieteicējam netika liegta iespēja iepazīties ar administratīvā pārkāpuma lietvedībā esošajiem dokumentiem, tāpat pieteicējam pastāvēja iespēja nepieciešamības gadījumā veikt šo dokumentu fotofiksāciju. Tādējādi izdevumi par administratīvā pārkāpuma lietā esošo dokumentu kopēšanu un ierakstīšanu matricā nav cēloņsakarībā ar Valsts policijas rīcību.

[2.4] Pieteicējs izvēlējies veikt ierakstītas korespondences nosūtīšanu tiesai, nevis, piemēram, dokumentus nosūtīt elektroniski vai izmantojot dokumentu iesniegšanas risinājumu interneta portālā. Līdz ar to izdevumi par ar VAS „Latvijas Pasts" starpniecību sūtītajiem dokumentiem tiesai nav cēloņsakarībā ar Valsts policijas rīcību.

[2.5] Pieteicējs ir izmantojis viņam Latvijas Republikas Satversmē (turpmāk – Satversme) garantētās tiesības vērsties tiesā, kā rezultātā tika atcelts pieņemtais lēmums administratīvā pārkāpuma lietā. Tādējādi lietā ir notikusi tāda stāvokļa atjaunošana, kāds bija pirms tiesību aizskāruma. Gandarījumu pieteicējam sniedz jau iestādes lēmuma atcelšana administratīvā pārkāpuma lietā. Konkrētajā gadījumā nav konstatējams nozīmīgs pieteicēja tiesību aizskārums, par kuru būtu jāpiešķir atlīdzinājums naudā. Tādējādi samērīgs un atbilstošs nemantiskā kaitējuma atlīdzinājums ir rakstveida atvainošanās.

[3] Nepiekrītot tam, ka Valsts policija ar pārsūdzēto lēmumu vien daļēji apmierinājusi pieteicēja atlīdzinājuma prasījumu, pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējam tiktu atlīdzināti mantiskie zaudējumi 1560,79 *euro* apmērā un nemantiskais kaitējums 5000 *euro* apmērā. Pieteikums un tā papildinājumi pamatoti ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[3.1] Pret pieteicēju uzsāktās administratīvā pārkāpuma lietas rezultātā pieteicējam nodarīts smags morālais kaitējums, jo viņš bija izbrīnīts un psiholoģiski smagi traumēts par to, ka šāda situācija vispār var notikt demokrātiskā valstī un iestādē, kuras pienākums ir aizsargāt personu tiesības un brīvības no noziedzīgiem un prettiesiskiem apdraudējumiem.

[3.2] Ceļu satiksmes negadījuma dienā pieteicējam netika izsniegti nekādi dokumenti, vēlāk viņam telefoniski tika izskaidrota lietas materiālu izsniegšanas kārtība, proti, ka pieteicējam jāvēršas iestādē ar rakstveida iesniegumu pēc apmaksas veikšanas. Savukārt laikā, kad pieteicējs Valsts policijā iepazinās ar administratīvā pārkāpuma lietas materiāliem, inspektore viņam teica, ka laiks ir ierobežots un viņai ir citas darīšanas. Tā rezultātā

pieteicējam nebija pietiekami daudz laika, lai iepazītos ar rakstveida dokumentiem un fotogrāfijām lietas materiālos. Materiālu fotofiksācija pieteicējam netika piedāvāta, un fotofiksāciju pieteicējs arī neuzskata par oficiālu dokumentu. Tādējādi lietas materiālu kopēšana un ierakstīšana matricā pieteicējam bija nepieciešama un izdevumi par dokumentu kopēšanu un ierakstīšanu matricā ir tiešā cēloņsakarībā ar Valsts policijas rīcību.

[3.3] Ja pieteicējam uzreiz tiktu izsniegtas fotoradara videokopijas un līgums par ekspertīzes veikšanu tiktu izpildīts, tad lieta tiktu ātri atrisināta un pieteicējam neizveidotos zaudējumi par mašīnas evakuāciju. Pieteicējs vairākkārt brauca uz Fotoradaru nodaļu sniegt iesniegumus, pēc tam pats vērsās Latvijas Neatkarīgo Ekspertu Asociācijā, jo no izmeklēšanas iestāžu puses šie lūgumi tika noraidīti vai atstāti bez ievērības.

Kopš 2020. gada 22. oktobra pieteicējs bija spiests neaiztikt mašīnu, gaidot ekspertīzi, un turēt to vietā, kur to novietojis evakuators (uz ielas, apmaksājamā stāvvietā). Pieteicējs gaidīja neatkarīgā eksperta atzinumu līdz 2021. gada maijam, kad tika veikta apskate uz vietas, vēlāk gaidīja līdz pirmajai tiesas sēdei 2021. gada 10. augustā, kas otras ceļu satiksmes negadījumā iesaistītās personas neierašanās dēļ tika pārcelta uz 2021. gada 22. septembri.

[3.4] Valsts policija nepamatoti atteicās segt transportlīdzekļa apdrošināšanas izmaksu daļu, kuru nesedza apdrošināšana. Valsts policijas inspektore sadursmes dienā arī neizskaidroja pieteicējam to, kā viņam atbilstoši normatīvā regulējuma prasībām jānorāda informācija par ceļu satiksmes negadījuma apstākļiem.

[3.5] Pieteicēja iesniegumi un lūgumi tika noraidīti, tāpēc pieteicējs lūdza juridisko palīdzību, 2021. gada maijā vēršoties Tieslietu ministrijā. Līdz šādai situācijai pieteicēju noveda tieši iestāžu, īpaši Valsts policijas, rīcība, ignorējot pieteicēja iesniegumus.

[3.6] Pieteicējs sūdzības tiesai sniedza Covid-19 pandēmijas laikā, tās nosūtot tuvākajā pasta nodaļā, lai nebūtu jābrauc līdz tiesai ar sabiedrisko transportu. Tādējādi pieteicējam radās izdevumi par ar VAS „Latvijas Pasts" starpniecību sūtītajiem dokumentiem. Pieteicējs arī bija spiests veikt komisijas maksu par maksājuma dokumentu dublikātu sagatavošanu un apstiprināšanu. Turklāt pieteicējs sniedza dubultu iesniegumu, jo tiesā dokumentus neparakstīja un zīmogus uz otra eksemplāra nelika. Pieteicējs Valsts policijā tika maldināts, tāpēc viņam bija iemesls sevi apdrošināt un būt pārliecinātam, ka tiesa sūdzību saņems.

Pieteicējs uzskata, ka pārsūdzētajā lēmumā piedāvātais interneta portāla lietošanas risinājums nav pieņemams, jo pieteicējs kā 78 gadus vecs seniors šādus portālus lietot neprot.

[3.7] Attiecībā uz nemantisko kaitējumu pieteicējs uzskata, ka viņam tika nodarīts ļoti smags un nozīmīgs tiesību aizskārums, par kuru būtu jāpiešķir atlīdzinājums 5000 *euro* apmērā. Valsts policijas rīcība pieteicējam radījusi neuzticību valsts pārvaldes iestādēm. Turklāt administratīvā pārkāpuma lieta tika uzsākta Covid?19 pandēmijas laikā, kad ikviena saskarsme un tuvošanās cilvēkiem ārpus savas mājsaimniecības ir uzskatāma par lieku risku, it sevišķi personai, kas ir Covid-19 infekcijas riska personu grupā. Turklāt dokumentu iesniegšana, informācijas meklēšana, pētīšana, dokumentu sagatavošana notika pieteicēja atpūtas laikā, brīvdienās un svētku dienās. Laikā, kuru varētu veltīt savai ģimenei un tuvajiem, kā arī savām personīgajām darīšanām, pieteicējs bija spiests nodarboties ar savu tiesību aizsardzību. Minētās neērtības ir tiešā cēloņsakarībā ar valsts pārvaldes iestāžu rīcību.

[4] Rakstveida paskaidrojumā tiesai Valsts policija pieteikumu neatzīst un lūdz to noraidīt, atsaucoties uz pārsūdzētajā lēmumā ietverto argumentāciju.

[5] Pieteicējs 2022. gada 1. augustā iesniedzis tiesā iesniegumu, norādot, ka ir saņēmis no apdrošināšanas kompānijas atlīdzību 50 % apmērā par transportlīdzekļa evakuāciju un stāvvietu, atlīdzinot pieteicējam 230,50 *euro*. Savukārt 2022. gada 15. septembrī pieteicējs iesniedzis tiesā mantisko zaudējumu atlīdzinājuma papildinājumu, lūdzot atlīdzināt 31,46 *euro* par tulkošanas pakalpojumiem – liecinieka liecības iztulkošanu.

[6] Pēc tiesas pieprasījuma pieteicējs 2022. gada 22. decembrī iesniedzis tiesai precizētu lūgtā zaudējumu atlīdzinājuma apmēru, norādot, ka viņš lūdz atlīdzināt mantiskos zaudējumus par dokumentu kopēšanu un ierakstīšanu matricā par kopējo summu 36,34 *euro* apmērā; par transportlīdzekļa evakuēšanu no sadursmes vietas un nogādāšanu apmaksājamā stāvvietā 121 *euro* apmērā un par turpmāku transportlīdzekļa atrašanos stāvvietā 340 *euro* apmērā (kopā 461 *euro* apmērā, no kuriem 230,50 *euro* par transportlīdzekļa evakuāciju un stāvvietu kompensējusi apdrošināšanas kompānija); par transportlīdzekļa apdrošināšanas izmaksu zaudējumu daļu, kurus nesedz apdrošināšana, 538 *euro* apmērā, kā arī par izdevumiem par ar VAS „Latvijas Pasts" starpniecību sūtītajiem dokumentiem tiesai 17,05 *euro* apmērā. Tāpat pieteicējs norādījis, ka mantiskos zaudējumus sastāda arī izdevumi 195 *euro* par juridiskajiem pakalpojumiem, izdevumi 300 *euro* par eksperta atzinumu lietā, izdevumi 12,68 *euro* par fotogrāfiju veikšanu un tulkošanas izdevumi 31,46 *euro* apmērā.

Valsts policija sniegusi viedokli, ka pieteikums, tostarp ar precizētu atlīdzinājuma summu, nav pamatots, atsaucoties uz pārsūdzētajā lēmumā norādītajiem argumentiem. Turklāt pieteicējs neesot ievērojis lietas ārpustiesas izskatīšanas kārtību prasījumam par tulkošanas izdevumu 31,46 *euro* apmērā atlīdzināšanu.

Pieteicējs par minēto Valsts policijas viedokli iesniedzis papildu precizējumus, norādot, ka izdevumi 31,46 *euro* apmērā ir šajā administratīvajā lietā radušies tiesvedības izdevumi, kā arī lūdzis tiesu atlīdzināt viņam izdevumus par transportlīdzekļa evakuēšanu no sadursmes vietas, nogādāšanu stāvvietā 121 *euro* apmērā un par turpmāku transportlīdzekļa atrašanos stāvvietā 340 *euro* apmērā (kopā izdevumus 461 *euro* apmērā).

Motīvu daļa

[7] Lietā ir strīds par to, vai saistībā ar administratīvā pārkāpuma lietvedību pret pieteicēju, kas tikusi izbeigta, Valsts policija pieteicējam noteikusi atbilstīgu atlīdzinājumu.

[8] Ar Spriedumu tika izbeigta pret pieteicēju ierosinātā administratīvā pārkāpuma lieta, un pieteicējs saistībā ar nepamatotu (izbeigtu) administratīvā pārkāpuma lietvedību ir lūdzis atlīdzinājumu. Vienlaikus pieteicējs šajā lietā norādījis uz vairākiem, pēc viņa ieskata, pieļautiem papildu procesuāliem pārkāpumiem administratīvā pārkāpuma lietā.

Tādējādi tiesa norāda, ka tā vispārīgi nevar pārvērtēt apstākļus administratīvā pārkāpuma lietvedībā. Tās uzdevums ir pārbaudīt, vai iestāde, kuras kompetencē ir izlemt jautājumu par atlīdzinājumu, ir ievērojusi Kriminālprocesā un administratīvo pārkāpumu lietvedībā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Kaitējuma atlīdzināšanas likums) normas un noteikusi atbilstošu atlīdzinājumu par pārkāpumu, kuru konstatējusi kompetentā iestāde (*sk. Senāta 2021. gada 10. decembra lēmuma lietā Nr. SKA?644/2021 5. punktu*). Izskatāmajā gadījumā arī nav konstatējama tāda izņēmuma situācija, kurā administratīvā pārkāpuma procesā nebūtu bijusi iespēja izvērtēt pieteicēja argumentus par iespējamiem procesuāliem pārkāpumiem. No lietas materiāliem konstatējams, ka Valsts policijā tika veikta dienesta pārbaude, kurā atzīts, ka Valsts policijas amatpersonu rīcībā nav konstatējami procesuāli pārkāpumi. Tāpat arī Spriedumā ir vērtēti pieteicēja argumenti, tostarp viņa norādītie apsvērumi par iespējamu viņa paraksta viltošanu. Pieteicēja argumenti par iespējamiem papildu procesuāliem pārkāpumiem administratīvā pārkāpuma lietā pēc būtības ir vērsti uz dienesta pārbaudes atzinumā un Spriedumā ietverto secinājumu pārvērtēšanu. Taču šīs lietas ietvaros nav pārvērtējams nedz dienesta pārbaudes atzinums, nedz arī

administratīvā pārkāpuma lietā pieņemtie nolēmumi un veiktās procesuālās darbības.

Līdz ar to tiesa šajā lietā nepārvērtēs administratīvā pārkāpuma lietas apstākļus un tajā pieņemtos nolēmumus, bet izvērtēs to, vai pieteicējam ir piešķirts atbilstīgs atlīdzinājums saistībā ar nepamatotu (izbeigtu) administratīvā pārkāpuma lietvedību pret viņu.

[9] Satversmes 92. panta trešais teikums paredz, ka nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu. Satversmes tiesa ir norādījusi, ka šajā normā lietotais termins „atbilstīgs atlīdzinājums" ietver taisnīgu gandarījumu, kas konkrētajā tiesiskajā situācijā ir samērojams ar personas tiesību aizskārumu. Atbilstīgam atlīdzinājumam ir vairākas funkcijas – visupirms jau kompensācijas, samierināšanas, kā arī vispārējās un speciālās prevencijas funkcija. Minēto funkciju mērķis ir panākt efektīvu taisnīguma atjaunošanu un pamattiesību aizsardzību (*sk. Satversmes tiesas 2020. gada 7. maija lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2019-21-01 10.2. apakšpunktu*).

Satversmes 92. pantā paredzētās tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu ir konkretizētas citstarp Kaitējuma atlīdzināšanas likumā. Tā mērķis ir nodrošināt privātpersonai tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu citstarp par zaudējumu un nemantisko kaitējumu, kas tai nodarīts administratīvā pārkāpuma lietvedībā iestādes prettiesiskas vai nepamatotas rīcības dēļ.

Administratīvā pārkāpuma lietvedībā nodarītā kaitējuma atlīdzinājuma tiesisko pamatu noteic Kaitējuma atlīdzināšanas likuma 5. pants. Panta pirmā daļa paredz, ka privātpersonai ir tiesības uz kaitējuma atlīdzinājumu, ja spēkā stājies lēmums par administratīvā pārkāpuma lietvedības izbeigšanu sakarā ar to, ka nav bijis notikuma vai tajā nav administratīvā pārkāpuma sastāva vai ar to, ka fiziskā persona rīkojusies galējās nepieciešamības vai nepieciešamās aizstāvēšanās stāvoklī. Neviens no šajā panta daļā noteiktajiem kaitējuma atlīdzināšanas tiesiskajiem pamatiem tieši neattiecas uz izskatāmo gadījumu.

Vienlaikus, kaut arī Kaitējuma atlīdzināšanas likuma 5. pantā ir tieši uzskaitīti gadījumi, kad personai ir tiesības uz atlīdzinājumu, likumdevējs minēto uzskaitījumu nav atzinis par izsmeļošu. Kaitējuma atlīdzināšanas likuma 2. panta otrā daļa paredz, ka šā likuma noteikumi ir piemērojami arī šajā likumā tieši neminētos gadījumos, ja citstarp administratīvā pārkāpuma lietvedībā personai nodarīts kaitējums iestādes prettiesiskas rīcības dēļ (*sk. Senāta 2018. gada 14. novembra lēmuma lietā Nr. SKA-1081/2018 12.–13. punktu*).

Ievērojot minēto un to, ka ar Spriedumu ir izbeigta uzsāktā administratīvā pārkāpuma lietvedība pret pieteicēju, tiesa secina, ka lietā ir konstatējams Kaitējuma atlīdzināšanas likumā noteiktais tiesiskais pamats nodarītā kaitējuma un zaudējumu atlīdzināšanai.

[10] No lietas materiāliem izriet, ka pieteicējs vērsās Valsts policijā ar lūgumu atlīdzināt viņam mantiskos zaudējumus 1560,79 *euro* apmērā un nemantisko kaitējumu.

Valsts policija ar pārsūdzēto lēmumu atlīdzināja pieteicējam izdevumus par autotehnisko situatīvo pētījumu veikšanu 300 *euro*, izdevumus par iesniegumu Latvijas Neatkarīgo Ekspertu Asociācijai ar lūgumu veikt autotehnisko situatīvo pētījumu par ceļu satiksmes negadījumu un izdevumus par A4 krāsu izdruku par kopējo summu 12,60 *euro* apmērā, kā arī izdevumus par juridiskās palīdzības pakalpojumiem 45 *euro* apmērā. Tādējādi Valsts policija atlīdzināja pieteicēja mantiskos zaudējumus kopsummā 357,60 *euro*. Papildus, ņemot vērā Centrālās statistikas pārvaldes noteikto patēriņa cenu indeksu par laika posmu no pieteicēja saukšanas pie administratīvās atbildības līdz pārsūdzētā lēmuma sagatavošanas dienai, palielināta pieteicējam atlīdzināmā summa, to nosakot 414,10 *euro* apmērā.

Vienlaikus Valsts policija atteica atlīdzināt pieteicējam mantiskos zaudējumus saistībā ar dokumentu kopēšanu un ierakstīšanu matricā (36,34 *euro*), transportlīdzekļa vešanu un nogādāšanu, kā arī transportlīdzekļa stāvēšanu autostāvvietā (461 *euro*), transportlīdzekļa apdrošināšanas izmaksu zaudējumiem (538 *euro*), juridiskās palīdzības pakalpojumu saņemšanu (150 *euro*), administratīvā pārkāpuma lietvedību tiesā (17,05 *euro*), SIA „Copy Pro" iegādātu A4 formāta kabatiņu (0,08 *euro*). Tam nepiekrītot, pieteicējs vērsies administratīvajā tiesā, lūdzot labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu. Vēršoties administratīvajā tiesā, pieteicējs arī palielinājis nemantiskā kaitējuma atlīdzinājuma summu.

Līdz ar to pamatjautājums, kas tiesai jāizvērtē šajā lietā, ir par to, vai pieteicējam konkrētajā gadījumā ir tiesības uz mantisko zaudējumu un nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu lielākā apmērā, nekā iestāde to nolēmusi piešķirt pieteicējam.

Ņemot vērā minēto, tiesa visupirms izvērtēs, vai pieteicējam ir tiesības uz labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu – mantisko zaudējumu atlīdzinājumu lielākā apmērā. Savukārt pēc tam tiesa izvērtēs, vai pieteicējam ir tiesības uz labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu – nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu lielākā apmērā.

[11] Papildus pieteicējs lūdzis atlīdzināt viņam izdevumus, kas radušies šīs tiesvedības laikā 31,46 *euro* apmērā saistībā ar dokumenta tulkojuma iesniegšanu tiesai.

Administratīvajā procesā, pārsūdzot iestādes atteikumu piešķirt atlīdzinājumu, personai var rasties ar tiesvedību saistīti izdevumi. Šādi izdevumi var rasties, lai persona panāktu, ka ar atlīdzinājumu tiek novērstas (kompensētas) prettiesiskās rīcības administratīvā pārkāpuma lietā radītās sekas. Tādējādi šādi izdevumi var tikt vērtēti kā tādi mantiskie zaudējumi, kas personai radušies saistībā ar prettiesisku rīcību administratīvā pārkāpuma lietā, kaut arī tie faktiski rodas pēc tam, kad administratīvā pārkāpuma lieta ir jau noslēgusies (*sal. sk. Senāta 2019. gada 29. oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-461/2019 8. punktu*).

Vienlaikus attiecībā uz prasījumu par izdevumu, kas saistīti ar tiesvedību administratīvajā tiesā, atlīdzināšanu norādāms, ka šāds prasījums ir saistīts ar pamatprasījumu lietā jeb ir tam pakārtots. Proti, ja tiesa atzīst, ka iestāde pamatoti atteikusi atlīdzinājuma piešķiršanu, tad tas, ka attiecīgajai personai bijuši izdevumi saistībā ar vēršanos administratīvajā tiesā, nenozīmē, ka šie izdevumi personai ir atlīdzināmi. Minētais pamatojams ar atlīdzinājuma institūta jēgu – nodrošināt, ka personai tiek atlīdzināts par to, kas tai nepamatoti nodarīts. Tādējādi, ja persona tērē līdzekļus, prasot iestādē un tiesā to, kas tai nepienākas, ar šādu prasījumu izteikšanu saistītie izdevumi nav uzskatāmi par zaudējumiem, kas personai radīti ar iestādes prettiesisku lēmumu vai rīcību, un līdz ar to arī nav atlīdzināmi (*sal. sk. Senāta 2019. gada 29. oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-461/2019 9. punktu*).

Līdz ar to tiesai būs pamats lemt par tādu izdevumu atlīdzināšanu, kas pieteicējam varētu būt radušies saistībā ar tiesvedību administratīvajā tiesā šīs lietas ietvaros, ja prasījums par labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu būs pilnībā vai daļā apmierināms.

[12] Atbilstoši Kaitējuma atlīdzināšanas likuma 10. panta pirmajai daļai zaudējums šā likuma izpratnē ir mantiski novērtējams pamet̄ums, kas privātpersonai radies iestādes, prokuratūras vai tiesas prettiesiskas vai nepamatotas rīcības dēļ kriminālprocesā vai administratīvo pārkāpumu lietvedībā. Savukārt šā likuma 7. pants noteic, ka tiesības uz kaitējuma atlīdzinājumu rodas, ja starp iestādes, prokuratūras vai tiesas prettiesisko vai nepamatoto rīcību un privātpersonai nodarīto kaitējumu pastāv tieša cēloņsakarība – objektīva saikne starp iestādes, prokuratūras vai tiesas rīcību un tās radīto laika ziņā vēlāk sekojošo kaitējumu, proti, minētā rīcība radījusi un noteikusi kaitējuma iestāšanās reālu iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šo kaitējumu. Līdz ar to tiesai jānoskaidro, vai izskatāmajā gadījumā ir konstatējama cēloņsakarība starp Valsts policijas uzsākto administratīvā pārkāpuma lietvedību pret pieteicēju un zaudējumiem, kas viņam radušies.

[12.1] Pieteicējs uzskata, ka viņam papildus ir atlīdzināmi mantiskie zaudējumi par dokumentu kopēšanu un ierakstīšanu matricā. Pieteicējs to pamatojis ar apstākli, ka viņam netika nodrošināta iespēja pietiekami ilgu laiku iepazīties ar lietas materiāliem Valsts policijā, tāpēc viņam bija

nepieciešama lietas materiālu kopēšana un ierakstīšana matricā.

No lietas materiāliem izriet, ka pieteicējam ir radušies izdevumi par dokumentu kopēšanu un ierakstīšanu matricā 36,34 *euro* apmērā. Taču tiesa nevar piekrist tam, ka šādi izdevumi konkrētajā gadījumā ir tiešā cēloņsakarībā ar administratīvā pārkāpuma lietvedību. Ir saprotami, ka pieteicējam ērtāk ar lietas materiāliem iepazīties ir tad, ja tie tiek nokopēti un ierakstīti matricā. Taču tiesai nav pamata apšaubīt, ka pieteicējam atbilstoši 2021. gada 17. marta dienesta pārbaudes atzinumā konstatētajam Valsts policijā tika nodrošināta iespēja iepazīties ar lietas materiāliem. Tāpat arī tiesai nav pamata apšaubīt, ka pieteicējam bija iespēja veikt dokumentu fotofiksāciju. Pieteicējs arī pats norādījis, ka mēnesi pēc sadursmes viņam tika ļauts veikt lietas materiālu fotofiksāciju (*sk. lietas 2. sēj. 87. lp. reversu*). Tādējādi nav pamata secināt, ka pieteicējam varēja tikt liegta iespēja veikt dokumentu fotofiksāciju. Pieteicējs arī norādījis, ka viņš dokumenta fotofiksāciju neuzskata par oficiālu dokumentu. Vienlaikus pieteicējs nav pamatojis, ka viņam kādu objektīvu apstākļu dēļ būtu bijušas nepieciešamas likumā noteiktā kārtībā apliecinātas dokumentu kopijas. Tāpat arī pieteicējs nav norādījis, ka viņam nebūtu tehniskā nodrošinājuma dokumentu fotofiksāciju veikšanai.

Līdz ar to pieteicēja izdevumi par dokumentu kopēšanu un ierakstīšanu matricā nav tiešā cēloņsakarībā ar Valsts policijas rīcību administratīvā pārkāpuma lietvedībā.

[12.2] Pieteicējs uzskata, ka viņam papildus ir atlīdzināmi mantiskie zaudējumi par transportlīdzekļa nogādāšanu līdz autostāvvietai, kā arī transportlīdzekļa stāvēšanu autostāvvietā kopumā 461 *euro* apmērā. Šie izdevumi pieteicējam esot radušies saistībā ar to, ka viņam bija jāgaida ekspertīzes veikšana, tāpēc viņš nav varējis transportlīdzekli izmantot. Savukārt Valsts policija norādījusi, ka transportlīdzeklis ir aizvests ar evakuatoru un nogādāts autostāvvietā tāpēc, ka ir noticis ceļu satiksmes negadījums un transportlīdzeklis ticis bojāts.

No lietas materiāliem neizriet, ka personas transportlīdzekļa aizvešana ar evakuatoru no ceļu satiksmes negadījuma vietas izskatāmajā gadījumā būtu izrietējusi no administratīvā pārkāpuma lietas uzsākšanas vai kādām procesuālām darbībām administratīvā pārkāpuma lietas ietvaros. Tās ir sekas ceļu satiksmes negadījumam un tam, ka transportlīdzeklis ceļu satiksmes negadījumā ticis bojāts. Tāpat arī evakuēta transportlīdzekļa novietošana maksas stāvlaukumā var būt sekas ceļu satiksmes negadījumam, taču tā nav cēloņsakarībā ar Valsts policijas rīcību administratīvā pārkāpuma lietvedībā. No lietas materiāliem arī neizriet, ka pieteicējam autotehniskās ekspertīzes veikšanai būtu bijis pienākums viņa transportlīdzekli turēt konkrētajā stāvlaukumā un konkrēto laiku, par kuru pieteicējs lūdzis atlīdzinājumu.

Līdz ar to izskatāmajā gadījumā nav saskatāma cēloņsakarība starp pieteicēja transportlīdzekļa nogādāšanu līdz autostāvvietai, kā arī transportlīdzekļa stāvēšanu maksas autostāvvietā un Valsts policijas rīcību administratīvā pārkāpuma lietvedībā.

[12.3] Pieteicējs uzskata, ka viņam papildus ir atlīdzināmi mantiskie zaudējumi par transportlīdzekļa apdrošināšanas izmaksu zaudējumiem 538 *euro* apmērā.

Apstāklis, ka personai ceļu satiksmes negadījuma transporta apdrošināšanas izmaksas netiek segtas, ir saistīts ar pašu ceļu satiksmes negadījumu un apdrošināšanas atlīdzības izmaksas kārtību. Pieteicējs norādījis, ka Valsts policijas inspektore sadursmes dienā arī neizskaidroja pieteicējam to, kā viņam atbilstoši normatīvā regulējuma prasībām jānorāda informācija par ceļu satiksmes negadījuma apstākļiem. Pieteicējs neesot sapratis, ka viņam jānorāda, ka viņš ir cietušais ceļu satiksmes negadījumā. Taču no Sprieduma neizriet, ka Valsts policija būtu rīkojusies prettiesiski, neatzīstot pieteicēju par cietušo ceļu satiksmes negadījumā. Administratīvā pārkāpuma lieta tika izbeigta, jo nebija noskaidrojams, kurš no ceļu satiksmes dalībniekiem varētu būt izraisījis ceļu satiksmes negadījumu. Ņemot vērā minēto, nav noskaidrojams arī tas, kura persona šajā ceļu satiksmes negadījumā bija atzīstama par cietušo. Tādējādi tam, ka pieteicējam kādā daļā netiek izmaksāta apdrošināšanas atlīdzība, nav saistības ar Valsts policijas rīcību administratīvā pārkāpuma lietvedībā.

Līdz ar to nav saskatāma cēloņsakarība starp transportlīdzekļa apdrošināšanas izmaksām (to zaudējumiem) un Valsts policijas rīcību administratīvā pārkāpuma lietvedībā.

[12.4] Pieteicējs uzskata, ka viņam papildus ir atlīdzināmi mantiskie zaudējumi par juridiskās palīdzības pakalpojumu saņemšanu 150 *euro* apmērā.

Kaitējuma atlīdzināšanas likuma 10. panta trešā daļa noteic, ka zaudējums aptver arī izmaksas, kas saistītas ar juridisko palīdzību. Izmaksas par juridisko palīdzību un ar to saistītajiem izdevumiem atlīdzina atbilstoši normatīvajos aktos par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības samaksu kriminālprocesā noteiktajiem veidiem un apmēram.

Likumā minētā valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības atlīdzinājuma veidi un apmērs ir noteikti Ministru kabineta 2009. gada 22. decembra noteikumos Nr. 1493 „Noteikumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības apjomu, samaksas apmēru, atlīdzināmajiem izdevumiem un to izmaksas kārtību" (turpmāk – Noteikumi Nr. 1493). Šo noteikumu 8. punkts noteic, ka valsts nodrošina šādu juridisko palīdzību kriminālprocesā: procesuālā dokumenta sastādīšanu pirmstiesas procesa un tiesvedības stadijā (8.2. apakšpunkts) un pārstāvību un aizstāvību pirmstiesas procesā un tiesas sēdē (8.3. apakšpunkts). Savukārt noteikumu 28. punkts noteic apmēru, kādu juridiskās palīdzības sniedzējam valsts maksā par juridisko palīdzību vienai personai kriminālprocesā.

Noteikumu Nr. 1493 28.3. apakšpunkts noteic, ka par tāda dokumenta sastādīšanu, kas nepieciešams lietas iztiesāšanai rakstveida procesā (iebildums vai paskaidrojums) izmaksā kompensāciju 25 *euro*, bet šo noteikumu 28.10. apakšpunkts paredz, ka par iepazīšanos ar vienu krimināllietas materiālu sējumu izmaksā kompensāciju 20 *euro*. Savukārt šo noteikumu 30. punkts precizē, ka 28.3. apakšpunktā minētais samaksas apmērs ietver juridiskās palīdzības sniedzēja juridisko konsultāciju, sastādot procesuālo dokumentu.

Konkrētajā gadījumā no lietas materiāliem izriet, ka pieteicējam radušās izmaksas par atzinuma pēc tiesas sprieduma administratīvā pārkāpuma lietā sastādīšanu 50 *euro* apmērā un par iepazīšanos ar administratīvā pārkāpuma lietas materiāliem 50 *euro* apmērā. Lietā nav strīda, ka administratīvā pārkāpuma lietas materiāli, ar kuriem notikusi iepazīšanās, ir vienā sējumā. Valsts policija atbilstoši Noteikumu Nr. 1493 28.3. apakšpunktam par tāda dokumenta sastādīšanu, kas nepieciešams lietas iztiesāšanai rakstveida procesā, atlīdzinājusi pieteicējam 25 *euro* apmērā un par iepazīšanos ar vienu lietas materiālu sējumu tiesā atbilstoši šo noteikumu 28.10. apakšpunktam atlīdzinājusi izmaksas 20 *euro* apmērā.

Valstij nav pienākuma pilnā apmērā atlīdzināt personai visus ar juridisko palīdzību saistītos izdevumus. Satversmes 92. pantā ietvertās tiesības uz tiesas pieejamību būtībā tiek nodrošinātas, ja personai ir pietiekami plašas iespējas izvēlēties juridiskās palīdzības sniedzēju un ja valsts ir izveidojusi tādu tiesisko regulējumu, kas gadījumā, kad lieta izšķirta personai par labu, paredz ar šo palīdzību saistīto izdevumu atlīdzināšanu saprātīgā apmērā (*sal. sk. Satversmes tiesas 2022. gada 25. marta sprieduma lietā Nr. 2021-25-03 11. punktu*).

Izskatāmajā gadījumā pieteicējam ir atlīdzināta gandrīz puse no viņa izdevumiem par juridisko palīdzību – par atzinuma sniegšanu pēc tiesas sprieduma un iepazīšanos ar lietas materiāliem kopumā 100 *euro* apmērā atlīdzināti 45 *euro*. Tiesas ieskatā, šāds atlīdzinājuma apmērs par atzinuma sniegšanu un iepazīšanos ar lietas materiāliem ir saprātīgs. Arī pieteicējs nav norādījis uz objektīviem apstākļiem, kuru dēļ šāds apmērs konkrētajā gadījumā nebūtu saprātīgs un neizpildītu pienācīga atlīdzinājuma par juridisko palīdzību funkciju. Pieteicējs pamatā iebildis tam, ka Valsts policija nav atlīdzinājusi pieteicēja izmaksas, kas viņam radušās par dokumentu iesniegšanu Tieslietu ministrijai, kā arī komisijas maksu par maksājuma dokumentu dublikātu sagatavošanu un apstiprināšanu.

No lietas materiāliem izriet, ka pieteicējs lūdzis atlīdzināt juridiskās palīdzības izmaksas saistībā ar dokumentu izstrādi Tieslietu ministrijai par summu 75 *euro*. Pieteicējs norādījis, ka viņš vērsies Tieslietu ministrijā, lūdzot palīdzību saistībā ar administratīvā pārkāpuma lietas virzību. No lietas materiāliem izriet, ka pieteicējs lūdzis Tieslietu ministrijai skaidrot informāciju par tulka pieaicināšanu administratīvā pārkāpuma lietā. Taču izdevumi par šādu vēršanos

tādās institūcijās, kas nav kompetentā iestāde vai tiesa administratīvā pārkāpuma lietas virzībā, nav tiešā cēloņsakarībā ar administratīvā pārkāpuma lietvedību.

Pieteicējs saistībā ar juridiskās palīdzības pakalpojumiem lūdzis atlīdzināt arī komisijas maksu par maksājuma dokumentu dublikātu sagatavošanu un apstiprināšanu 20 *euro* apmērā, bet šādi izdevumi nav saistīti ar juridisko palīdzību un izskatāmajā gadījumā arī nav cēloņsakarībā ar administratīvā pārkāpuma lietu. Ar kredītiestādes zīmogu apstiprinātu maksājuma uzdevumu iesniegšana nav saistīta ar juridisko palīdzību, turklāt maksājuma uzdevumus valsts pārvaldes iestādei vai tiesai vispārīgi ir iespējams iesniegt elektroniski. Savukārt maksājuma uzdevumu personai ir iespējams iegūt bez maksas internetbankā. Pieteicējs nav pamatojis, ka šajā gadījumā viņam būtu bijusi objektīva nepieciešamība pēc maksājuma dokumenta dublikāta sagatavošanas vai apstiprināšanas. Tiesa saprot pieteicēja vēlmi papildus nodrošināties un pārliecināties par to, ka viņa dokumenti ir uzticami. Taču tā rezultātā radušies izdevumi nav bijuši objektīvi nepieciešami lietas virzībā un tāpēc nav cēloņsakarībā ar Valsts policijas rīcību un administratīvā pārkāpuma lietvedību.

Līdz ar to izskatāmajā gadījumā nav konstatējamas papildu juridiskās palīdzības izmaksas, kas pieteicējam būtu atlīdzināmas.

[12.5] Pieteicējs uzskata, ka viņam papildus ir atlīdzināmi mantiskie zaudējumi par administratīvā pārkāpuma lietvedību tiesā 17,05 *euro* apmērā.

Pieteicējs paskaidrojis, ka viņš sūdzības sniedza Covid-19 pandēmijas laikā, tās nosūtot tuvākajā pasta nodaļā, lai nebūtu jābrauc līdz tiesai ar sabiedrisko transportu. Tādējādi pieteicējam radušies izdevumi par dokumentu nosūtīšanu ar VAS „Latvijas Pasts" starpniecību ierakstītā pasta sūtījumā. Pieteicējs Valsts policijā ticis maldināts, tāpēc viņam bijis iemesls sevi apdrošināt un būt pārliecinātam, ka tiesa sūdzību saņems. Tāpat pieteicējs norāda, ka pārsūdzētajā lēmumā piedāvātais interneta portāla lietošanas risinājums nav pieņemams, jo pieteicējs kā 78 gadus vecs seniors šādus portālus lietot neprot. Savukārt Valsts policija norādījusi, ka pieteicējam bija iespēja dokumentus iesniegt elektroniski, tostarp izmantojot dokumentu iesniegšanas risinājumu portālā https://manas.tiesas.lv/eTiesas/.

Valsts policija pamatoti norādījusi, ka pieteicējam bija iespēja iesniegt viņa sūdzības tiesai administratīvā pārkāpuma lietā arī elektroniskā veidā. No lietas materiāliem izriet, ka elektroniska dokumentu iesniegšana pieteicējam bija pieejama un saprotama. To apliecina gan tas, ka pieteicējs 2020. gada 24. oktobra iesniegumu Valsts policijai iesniedzis ar vienotā valsts un pašvaldību pakalpojuma portāla *www.latvija.lv* starpniecību (*sk. lietas 1. sēj. 162.–163. lp.*), gan arī tas, ka viņš sazinājies ar Tieslietu ministriju un Iekšlietu ministriju 2021. gadā tieši elektroniskā veidā (*sk. lietas 1. sēj. 165.–169. lp.*). Turklāt arī izskatāmajā lietā pieteicējs dokumentus iesniedz elektroniski, parakstot ar elektronisko parakstu. Uz iestādes norādi, ka pieteicējs dokumentus varēja iesniegt elektroniski vai interneta portālā, pieteicējs vispārīgi norādījis, ka attiecīgu interneta portālu viņš nelieto sava vecuma dēļ. Taču, kā jau konstatēts iepriekš, pieteicējam, neskatoties uz viņa cienījamo vecumu, ir pieejama un saprotama elektroniskā dokumentu aprite, tostarp elektroniska dokumentu iesniegšana. Tādējādi tiesa nekonstatē, ka pieteicējam konkrētajā gadījumā būtu bijuši kādi objektīvi šķēršļi savas sūdzības tiesai administratīvā pārkāpuma lietā iesniegt elektroniski.

Viens no konstitucionālajiem principiem, kas vērsts uz Satversmē ietverto mērķu un vērtību aizsardzību, kā arī to īstenošanu, ir ilgtspējība (*sk. Satversmes tiesas 2017. gada 6. oktobra sprieduma lietā Nr. 2016-24-03 11. punktu*). Satversmes ievada piektās rindkopas trešais teikums paredz, ka ikviens rūpējas par vidi un dabu. Tas atspoguļo citstarp pienākumu atturēties no darbībām, kas varētu kaitēt apkārtējai videi (*sk. Satversmes tiesas 2018. gada 18. oktobra sprieduma lietā Nr. 2018-04-01 20. punktu*). Ir vispārzināms, ka elektroniska dokumentu aprite ir videi draudzīgāka nekā dokumentu aprite papīra formātā. Tāpēc, no ilgtspējības principa raugoties, nebūtu racionāla arī pašmērķīga dokumentu iesniegšana tieši papīra formātā un ar pasta komersanta starpniecību, ja to var izdarīt elektroniski.

Tāpat arī tiesa neuzskata par pamatotiem pieteicēja argumentus par nepieciešamību pēc papildu drošības, ka dokumenti tiek saņemti tiesā. Pieteicējs šādu nepieciešamību saista ar neuzticību valsts pārvaldes iestādēm. Tiesa saprot, ka pieteicējs var vēlēties gūt pārliecību par to, ka dokuments tiesā ir saņemts. Taču pieteicējs par to var pārliecināties, arī iesniedzot dokumentu elektroniskā veidā. Līdz ar to tas nav pamats, lai konstatētu, ka izdevumi, kas pieteicējam radušies, nosūtot sūdzības tiesai administratīvā pārkāpuma lietā ar pasta komersanta starpniecību ierakstītā pasta sūtījumā, ir bijuši nepieciešami viņa tiesību aizsardzībai un cēloņsakarībā ar Valsts policijas rīcību administratīvā pārkāpuma lietvedībā.

Līdz ar to tiesa secina, ka pieteicējs varēja izvairīties no izdevumiem par dokumentu nosūtīšanu tiesai ierakstītā pasta sūtījumā, proti, šie izdevumi nav bijuši nenovēršami, tāpēc nav konstatējama cēloņsakarība pieteicēja izdevumiem par administratīvā pārkāpuma lietvedību tiesā ar Valsts policijas rīcību administratīvā pārkāpuma lietvedībā.

[12.6] Pieteicējs uzskata, ka viņam papildus ir atlīdzināmi mantiskie zaudējumi par SIA „Copy Pro" iegādātu A4 formāta kabatiņu 0,08 *euro* apmērā.

No lietas materiāliem izriet, ka pieteicējs 2021. gada 3. jūnijā SIA „Copy Pro" iegādājies A4 formāta kabatiņu, par ko pieteicējs samaksājis 0,08 *euro* (čeks Nr. 106827). Tiesa norāda, ka objektīvi nav saskatāma nekāda cēloņsakarība personas iegādātai A4 formāta kabatiņai ar administratīvā pārkāpuma lietu, kas ierosināta pret pieteicēju.

Rezumējot minēto, tiesa secina, ka izskatāmajā gadījumā nav saskatāma cēloņsakarība pieteicēja norādītajiem papildu mantiskajiem zaudējumiem ar nepamatotu (izbeigtu) administratīvā pārkāpuma lietu pret pieteicēju. Līdz ar to nav pamata pieteicējam labvēlīgāka administratīvā akta izdošanai – mantisko zaudējumu atlīdzinājumam lielākā apmērā.

[13] Pieteicējs lūdzis viņam atlīdzināt nemantisko kaitējumu 5000 *euro* apmērā.

Kaitējuma atlīdzināšanas likuma 11. pants paredz, ka nemantiskais kaitējums šā likuma izpratnē ir citstarp iestādes, prokuratūras vai tiesas prettiesiskas vai nepamatotas rīcības dēļ kriminālprocesā vai administratīvo pārkāpumu lietvedībā nodarīts fiziskās personas dzīvības, veselības, brīvības, goda un cieņas, personiskā vai ģimenes noslēpuma, citu nemantisko tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums, kā rezultātā radušās nelabvēlīgas nemantiskās sekas. Atbilstoši minētā likuma 14. panta pirmajai daļai nemantisko kaitējumu nosaka atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes, prokuratūras vai tiesas rīcības raksturu, apsūdzības smagumu, kriminālprocesa ilgumu, fiziskās personas personību un rīcību, līdzatbildību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus.

Savukārt minētā likuma 14. panta otrā daļa paredz, ka nemantisko kaitējumu atlīdzina, atjaunojot stāvokli, kāds pastāvēja pirms kaitējuma nodarīšanas, vai, ja tas nav vai nav pilnībā iespējams, vai nav adekvāti, atvainojoties vai samaksājot atbilstīgu atlīdzību. Savukārt minētā panta trešā daļa paredz, ka gadījumā, ja, izvērtējot konkrētā gadījuma apstākļus, konstatē, ka privātpersonas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums nav smags, nemantiskā kaitējuma patstāvīgs vai papildu atlīdzinājums var būt rakstveida vai publiska atvainošanās.

Turklāt Senāts atzinis: valsts rīcības prettiesiskuma konstatēšana un novēršana pati par sevi var būt atbilstīgs atlīdzinājums (*sk. Senāta 2022. gada 25. februāra sprieduma lietā Nr. SKA?254/2022 12. punktu*). Līdz ar iestādes nepamatotas rīcības konstatēšanu un tās seku novēršanu persona saņem taisnīgu gandarījumu par savu tiesību aizskārumu.

Ar Spriedumu ir izbeigta administratīvā pārkāpuma lieta pret pieteicēju un Valsts policija ir atlīdzinājusi pieteicējam tos izdevumus, kas bijuši tiešā cēloņsakarībā ar pret pieteicēju uzsākto administratīvā pārkāpuma lietu. Tas nozīmē, ka pieteicēja gadījumā ir gan konstatēts valsts rīcības prettiesiskums (izbeigta administratīvā pārkāpuma lieta), gan arī novērstas ar to radītās sekas, atlīdzinot pieteicējam administratīvā pārkāpuma lietas dēļ radušos izdevumus. Turklāt Valsts policija arī rakstveidā atvainojusies pieteicējam.

Izskatāmajā gadījumā pieteicējs pēc būtības ir īstenojis savas pamattiesības uz taisnīgu tiesu un panācis, ka administratīvā pārkāpuma lieta pret viņu tiek izbeigta. Tādējādi nav pamatota pieteicēja norāde, ka viņš ir saskāries ar ārkārtēju situāciju, kas nebūtu pieļaujama demokrātiskā tiesiskā valstī. Tieši pretēji, pieeja tiesai savu tiesību aizsardzības īstenošanā ir viena no demokrātiskas tiesiskas valsts būtiskākajiem elementiem.

Konkrētajā gadījumā pieteicējam arī nav radušās kādas paliekošas nelabvēlīgas nemantiskās sekas. Pieteicējs nav iesniedzis pierādījumus tiesai, kas apliecinātu viņa apgalvojumus par to, ka uzsāktās administratīvā pārkāpuma lietvedības dēļ viņš ticis psiholoģiski smagi traumēts un piedzīvojis depresiju. Tiesai arī nav saprātīga pamata pieņemt, ka process iestādē un tiesā pats par sevi varētu personai šādas sekas radīt, tāpēc arī nebūtu lietderīgi tiesai pieprasīt pieteicējam iesniegt papildu pierādījumus šajā jautājumā.

Pieteicējs, iesniedzot tiesai administratīvā pārkāpuma lietas materiālus, norādījis, ka tie apliecina to, ka administratīvā pārkāpuma process konkrētajā gadījumā viņam bijis liels morālais slogs un radījis pārdzīvojumus, pat ciešanas. Taču Valsts policija pamatoti norādījusi, ka neērtības, kas rodas, apstrīdot iestādes lēmumu augstākā iestādē vai pārsūdzot tiesā, pašas par sevi nerada morālu kaitējumu; tas ir tiesību normās paredzēts privātpersonas tiesību aizsardzības mehānisms, kas pats par sevi nav uzskatāms par pazemojošu un morālās ciešanas izraisošu. Tiesai ir saprotams, ka tiesvedības process, turklāt Covid-19 infekcijas izplatības apstākļos, varēja pieteicējam radīt papildu emocionālo spriedzi viņa ikdienā (nelielus emocionālus pārdzīvojumus). Taču šādi apstākļi paši par sevi neliecina par smagu personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārumu un nevar būt par pamatu atlīdzinājuma piešķiršanai naudā. Atbilstīgs atlīdzinājums par nelieliem emocionāliem pārdzīvojumiem ir rakstveida atvainošanās (*sal. sk. Senāta 2018. gada 20. decembra sprieduma lietā Nr. SKA-1381/2018 10. punktu*). Tādējādi atbilstoši konkrētajiem lietas apstākļiem pienācīgs atlīdzinājums pieteicējam ir rakstveida atvainošanās.

Līdz ar to tiesa secina, ka izskatāmajā gadījumā nav pamata pieteicējam labvēlīgāka administratīvā akta izdošanai – nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumam lielākā apmērā.

[14] Tā kā ir noraidāms pamatprasījums lietā, noraidāms ir arī ar to saistītais (tam pakārtotais) prasījums par izdevumu, kas pieteicējam varētu būt radušies saistībā ar tiesvedību administratīvajā tiesā šīs lietas ietvaros, atlīdzināšanu 31,46 *euro* apmērā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.–251. pantu un 289.–291. pantu, tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. D/ pieteikumu par labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu, ar kuru viņam tiktu atlīdzināti mantiskie zaudējumi 1560,79 *euro* apmērā un nemantiskais kaitējums 5000 *euro* apmērā, un ar tiesvedību saistīto izdevumu atlīdzināšanu 31,46 *euro* apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese L. Lipkina